

Biskop Atle Sommerfeldt:

DET FORSONENDE MANGFOLD – ET HÅPSTEGN

Nyttårstale til presteskapet

Lillestrøm kirke, 14.februar 2017

Post-sannhet som kulturtrekk

Hvert år kårer ulike språkautoriteter «årets nyord». Oxford-ordbøkene (Oxford Dictionaries) nyord for den engelske-språklige verden i 2016 er begrepet «post-truth». Oxford-ordbøkene definerer uttrykket slik: Begrepet er et adjektiv som er «relatert til eller omtaler den tilstanden der objektive fakta har mindre kraft til å forme den offentlige debatten enn appeller til følelser og personlig oppfatning»¹. Jeg vil tilføye: Ideologisk styrte virkelighetsbilder slik vi nå ser det sanksjonert av lederen for verdens mektigste stat ved begrepet «alternative fakta/sannheter».

Fakta om Den norske kirke

Omtalen av Den norske kirke i det offentlige rom er i for stor grad preget av disse post-sannhet-trekkene i vår kultur. En sak er at vi av og til kan føle at Den norske kirke systematisk gjøres usynlig av mediene. Her må vi også være villig til å se på vårt ansvar for situasjonen og vår nøling med å profesjonalisere og utvikle vårt kommunikasjonsarbeid i det offentlige rom og på arenaer vi ikke selv kontrollerer. Nøkternt sett er vi heller ikke usynlige. Tallene viser rundt 7000 medieoppslag i fjor, som forventet litt lavere enn i valgåret 2015, men fratrukket valgdekningen har vi en økning. Gjennomgangen viser at dere prester er sentrale i synliggjøringen av kirkens budskap og aktiviteter i media. Dere står for et stort antall positive oppslag i 2016. Vi ser også at mange av dere bruker sosiale medier for å kommunisere med medlemmer og synliggjøre kirkens budskap i det offentlige rom. Her er vi definitivt på god vei. De 30 visitasene jeg har gjennomført hittil som biskop, har også overbevist meg om at vi må utvikle vår frimodighet både selv å arrangere og å melde oss på begivenheter, arenaer og prosesser som foregår i lokalsamfunnet. Jeg er så heldig å bli invitert på noen av dem, og jeg ser hvor stor glede folk har av å møte kirken på slike arenaer og at det mobiliserer bredere frivillighet for kirken. Den norske kirke er velkommen til å delta og være synlig på de fleste arenaer dersom vi aksepterer at arenaene «eies» av andre, og at vår kommunikasjon og deltagelse må tilpasses de premissene «de andre» setter for oss.

Der andres kommunikasjon forlater fakta og skaper en alternativ sannhet, er når Den norske kirke beskrives som et synkende skip med tomme kirker, liten aktivitet og fjernt fra folket. Det er riktig at de fleste indikatorene viser en viss tilbakegang og at vi kan ikke lene oss tilbake og la alt fortsette som før, men i offentligheten blir dette ofte presentert som et stort mannefall

Ikke minst godt opplyste mennesker kan hevde

- at kirkene er tomme – mens fakta er at det er nesten 600.000 talte deltagere på søndagsgudstjenester i 2016, og i vår NORSTAT-undersøkelse sier 40% av befolkningen at de har vært i minst én gudstjeneste siste år og at over 60% opplevde den

¹ «An adjective defined as relating to or denoting circumstances in which objective facts are less influential in shaping public opinion than appeal to emotion and personal belief», Webside Oxford Dictionaries

som inkluderende med berikende kirkemusikk. Det gjøres et godt kvalitetsarbeid med gudstjenestene! Undersøkelser indikerer at vi kan gange søndagsdeltagelsen med 3-4 for kirkebesøkende i løpet av uken. Det betyr at vi kan regne at mellom 2 og 2,5 millioner deltok på arrangementer i kirkene i Borg, av disse er i nesten 140.000 deltagere på kulturarrangementer. I tillegg kommer deltagere i de fleste begravelsene, som ikke telles. Forhåpentligvis vil kirkelig årsstatistikk bli bedre i årene fremover når det gjelder deltagelse i begravelser. Konklusjonen er i alle fall klar: Kirkene er ikke tomme på søndager. Kirkene er heller ikke tomme i ukedagene, slik mange «opplyste» mennesker hevder.

- at det nærmest ikke er noen som bringer barna til dåp - mens faktum er at nesten 3900 barn ble døpt i Borg bispedømme i 2016, og at nedgangen i foreldre som bringer barna til dåp nå er stoppet opp i flertallet av våre prostier
- at medlemstallet raser - mens fakta er at nedgangen i 2016 er mindre enn netto utmelding/innmelding i forbindelse med innføringen av den elektroniske løsningen for inn/ut-melding (4176).
- at kirkene er et eneste stort pensjonisttreff - mens fakta er at i Borg bispedømme har nesten 30.000 barn og unge deltatt i trosopplæringstiltak i 2016.
- at ingen stoler på Den norske kirke - mens fakta er at Den norske kirke er av de tre offentlige institusjonene med best omdømme i befolkningen.

Den norske kirkes tilstedeværelse i folks liv har gitt mennesker tilhørighet og rituell ramme om livet viktigste øyeblikk. Tallene våre viser at det er en stor strøm av mennesker som kommer til kirkene og bruker dem. Problemet at bildet av Den norske kirke fortegnes i offentligheten, er at folk kan komme til å tro på dette bildet og derfor miste kirken som sted for lengsel, livstolkning, livstrøst og møte med Den hellige og det hellige. Ved inngangen til det nye året er det ikke dette folk trenger å høre om kirken. Tvert om trenger folk å bli trygge på at kirken er tilstede hos dem.

Frykten styrer tallene i flyktingedebatten

I vår egen politiske debatt ser vi post-truth/post-fakta trenden særlig sterkt i den nasjonale flyktingedebatten og omtalen av muslimer og innvandrere. Ved utgangen av 2015 bodde det 5,2 millioner mennesker i Norge, av disse var 475.000 mennesker (ca 9%) med bakgrunn fra det som heter landgruppe 3, dvs mennesker som har røtter utenfor Europa, Nord-Amerika og Australia. I Borg var folketallet 701.946, av disse var 112.430 innvandrere (16%), og 52.038 (7,4%) av disse fra landgruppe 3. Det er derfor ikke sant at Norge er i ferd med å få et flertall av innvandrere, og det er derfor lite sannsynlig at de kommer til å overta norsk kultur.

I perioden 1990 til 2015 ble det i Norge bosatt til sammen 146.300 flyktinger – omtrent 2,8% av befolkningen - av disse var 45.100 bosatt som følge av familiegjenforening. Det er derfor ikke et erfaringsbasert faktum at hver flykting kommer med en hel storfamilie. Og det er vel å ta noe hardt i at dette er en gruppe som nå overstrømmer Norge.

Man regner med at det er omtrent 200.000 muslimer i Norge, i underkant av 4% av befolkningen. Det er vanskelig å forstå at dette fremstår som en alternativ religion for majoriteten i det norske samfunn.

Mens offentligheten gir inntrykk av at det er en invasjon av mennesker fra Pakistan og Somalia, viser Brochmann 2-utvalgets tall at det i 2015 var 40.100 mennesker med bakgrunn fra Somalia og 36.000 fra Pakistan. Klarer de å dominere Norge, er det vi andre som har et problem.

Og slik kan jeg fortsette. Verst er det etter min mening at det gis inntrykk av at lokalsamfunnene har massive utfordringer med å bosette og inkludere mennesker med beskyttelsesbehov i Norge. Dette stemmer ikke med det som skjer i kommuner og lokalsamfunn i Borg bispedømme. Tallene er små i forhold til befolkningen: 1666 ble bosatt i 2016 – som er en gledelig tredobling siden 2012. Men det er godt under 15 % av den totale befolkningsveksten i bispedømmet. Langt viktigere er det at lokalkirken og presteskapet har involvert seg og mobilisert både inn mot asylmottak og overfor de som er bosatt slik jeg har sett det i flere bispevisitaser, senest i Skårer i Lørenskog kommune siste uke. Dette gjør at kommunene jevnt over melder at situasjonen er håndterbar.

Noe annet er hva folk måtte føle av frykt og engstelse. Dette skal vi ta på alvor, men vi kan ikke som kirke la oss styre av folks frykt basert på «alternative fakta». Tvert om skal vi med frimodighet forholde oss til den faktiske virkelighet. Som kirke har vi et særlig grunnlag for å la vår livsorientering være basert på fakta. Vår tilblivelse er grunnlagt av mennesker som i frykt for fremtiden ble overbevist av fakta om at den forfulgte og korsfestede Jesus, hadde seiret over døden og latt dem gjenkjenne ham ved sårmerker og måltider. Det gjorde at de kunne bygge fremtiden på håp, og ikke på frykt.

Kirkens enhet og mangfold

I 2016 døde Borg bispedømmes første biskop, Per Lønning. Hans tid i Borg var usedvanlig produktiv med prekensamlinger, salmer og nye tolkninger av Gud i samtiden. I et nyttårskåseri ved årsskiftet 1972/73 uttrykker Lønning i sitt språk en livsfølelse som er til forveksling lik det mange kjenner på også i vår tid:

«For øvrig kan vi noen hver kjenne oss beklemte ved dette årsskiftet. Aldri har menneskeheten maktet så mye som i dag, og aldri har det vært så mange, så store og så påtrengende oppgaver som den ikke har maktet. Vi er mektige og avmektige som aldri før. Vi står rådløst spørrende innfor morgendagen: Hva vil den bringe? Når troen ser fremover i trygghet, er det ikke fordi den kjenner svaret. Den vet ikke hva, men hvem. Hvem som stiger oss i møte fra det ukjente, hvem som holder morgendagen i sine hender. Det klarer seg».

Så langt Lønning. Midt usikkerheten og fryktens kultur kommer Gud til oss fra skapelsens begynnelse og fremtiden virkelighet med budskapet om at frykt, død og lidelse skal overvinnnes. Profeten Jeremia sier at Gud vil gi menneskene fremtid og håp. Jesus, Guds bilde i verden, viste dette ved å komme til disiplene og menneskene som den oppstandne og seierrike Kristus, med den korsfestedes sårmerker som kjennetegn.

Det er dette som er kirkens grunn – og la oss derfor sammen synge den salmen som er den moderne økumeniske bevegelses kjernesalme: «Guds kirkes grunnvoll ene» (NoS 532).

Guds enhet – menneskenes mangfold – kirkens som forsonet mangfold

Kirkens bekjennelse, det som holder dette Kristi legeme i verden sammen, kjempet oldkirken seg frem til i løpet av de de første 300 årene etter Kristis fødsel, i en tid da det ikke fantes noen samlet nytestamentlig kanon. I den nikenske bekjennelsen uttrykker kirken hvordan hun tolker og forstår hva som skjedde i Jesus Kristus. Det bemerkelsesverdige er at bekjennelsen ikke beskriver menneskenes livsførsel - som vi så ofte har sett i alle kirkelige tradisjoner - men bekjennelsen til Den treenige Gud.

I møte med bekjennelsens enhet er det menneskelige fellesskapet preget av mangfold. Det er den grunnleggende årsaken til at enhetens bekjennelse ikke omhandler verden og håndteringen av den, men Gud. Britenes sjefsrabbiner, Jonathan Sacks, knytter dette til monoteismens kjerne, når han på en bønnefrokost i Washington forrige uke formulerer det slik: «Unity up there, creates difference down here». Og han fortsetter med å prise dem som samlet den hebraiske bibel for å skape et mangfold av tekster og fortellinger for å understreke det menneskelige mangfoldets Gudstolkninger. Gustav Wingren, den store svenske teologen, anvendte samme resonnement om evangelienes mangfoldige fremstilling av fortellingen om Jesus. Gud er enhet, menneskene er mangfoldig og vitnesbyrdene om Gud er mangfoldig - også hos dem som bekjenner den ene, økumeniske og katolske kristne tro.

Kirken er kropp og folk

Paulus beskriver dette menneskelige mangfoldet på flere måter, de to mest overordnede er bildet av kirken som **en kropp** med mange lemmer, og av **et folk** som etableres i dåpshandlingene og som dermed sprenger menneskelige kategorier knyttet til kjønn, etnisitet og sosial klasse.

Bildet av **kirken som kropp** med mange og ulike lemmer, uttrykker at menneskene er gitt og tilegner seg ulike begavelser og trer inn i ulike roller – i brevet til romerne beskrevet som kapasitet til å tale profetisk, til å trøste, til å lære bort, til å lede og til å vise barmhjertighet. Sammen skapes det en helhet der ingen skal tale foraktelig om den andre, men der alle blir best når vi hedrer hverandre og bærer hverandres byrder. I brevet til korinterne skriver Paulus at ulike lemmer også ber og lovsynger og uttrykker troen forskjellig.

Bildet av **kirken som et folk**, uten diskriminering og med samme likeverd, er forankret i dåpens vann som et konstant og selvgående kretsløp. Det omfatter alle mennesker og knytter tilbake til Noahpaktens regnbue der mangfoldet skaper skjønnhet uten at hver farge oppløses i ett – da blir som kjent fargen svart og mørk. Det kan bare skje når lyset stenges ute.

Det er disse to dimensjonene som til sammen uttrykker kirkens mangfold. Dette mangfoldet leves lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Bekjennelsens enhet utfoldes i et menneskelig mangfold som holdes sammen av bekjennelsens innhold, den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og hans forsoningshandling for oss, i oss og med oss. Den økumeniske bevegelses formel for å uttrykke denne dynamikken er derfor **kirken som et forsonet mangfold**.

Fakta: Kirken som et forsonende mangfold

Helt fra urkirken viste det seg at den ekklesiologiske realiteten om kirken som et forsonet mangfold måtte realitetsorienteres til en mer faktabasert beskrivelse: **Kirken som et forsonende mangfold**. Helt fra første dag har det menneskelige mangfoldet truet den enhetlige bekjennelsens fellesskap. Den mest grunnleggende og avgjørende diskusjonen var spørsmålet

om omskjæringens nødvendighet, omtalt i Apg 15 og det som har blitt kalt apostelmøtet i Jerusalem.

Spørsmålet var ikke om mennesker utenfor det jødiske folkefellesskapet kunne bli en del av kirkens fellesskap, men om det var mulig å leve i ett fellesskap med og uten det jødiske paktstegnet. Var Paulus sitt ord om at det i Kristus ikke er jøde eller greker så radikalt å forstå at det ikke var nødvendig å bli omskåret? De jødiske lærde med tilslutning blant noen av apostlene, mente at omskjæring var en forutsetning for frelsen, mens Paulus og Peter mente at dette ikke var nødvendig. Etter et hardt ordskifte (Acta 15,7) konkluderte Peter at «vi tror at vi blir frelst av Herren Jesu nåde, vi på samme måte som de» (vers 11). Guds nåde og tilliten til denne, er kirkens budskap og enhets grunn.

Ved å fastholde dette som enhetens grunn, maktet urkirken å holde sammen på tross av etniske og i realiteten religiøse forskjeller og tilhørighet. Apostelmøtet sendte melding til menigheten i Antiokia at omskårne og uomskårne sammen er det nye Gudsfellesskapet. Budskapet var at det ikke skulle legges andre byrder enn det som var helt nødvendig. Da var det nødvendig å holde seg borte fra kjøtt fra avgudsofringene og kvalte dyr, fra blod og fra hor. Mangfoldet ble beholdt, og grensene som ble satt var tydelige nok.

For oss er det ikke det konkrete innholdet i hva de skal holde seg borte fra, som er sakens kjerne - enten det nå gjelder hor eller å spise blod - men kjernepunktet er at enheten etableres ved tilliten til Guds nåde i Jesus Kristus. Da ble det mulig for dem å fremstå slik Jesus så inderlig hadde bedt om i hans avskjedsbønn, om at hans etterfølgere måtte være ett slik han og Faderen er ett, for at menneskene skal få hjelp til å se kirkens kjerne som er tilliten til og troen på Jesus Kristus. I dette bibelske perspektivet er ikke kirkens enhet et adiaforon, men en del av bekjennelsen avledet av bekjennelsen til den ene Gud - skaperen, frigjøreren og livgiveren.

Kirkens historie er en historie om kirkens kamp for å komme til rette med forsoningens enhet i et stadig rikere menneskelige mangfold. Også vår kirke har kjempet med dette i våre 500 år som evangelisk-luthersk kirke, en etablering som i seg selv var grunnet i reformasjonstidens manglende kapasitet til å inkludere et enda bredere kirkelig mangfold av tolkninger og synsmåter i forsoningens fellesskap.

I det store og det hele har Den norske kirke lyktes i å være et forsonende mangfold med stor kapasitet til å utvide mangfoldet uten å sprekke opp. Statskirkeordningen bidro sterkt til dette, men kan ikke være eneste forklaringen. Både i England og Sverige brøt statens kirke opp på en langt bredere basis enn det vi historisk har sett i Norge. Og det er ikke fordi uenigheten i Den norske kirke har vært mindre enn andre steder. Langt på vei må det være mulig å se denne opprettholdelse av kirkens enhet som et uttrykk for den sterke posisjonen kirkens grunnleggende handlinger i dåp, gudstjenester, nattverdfeiring, begravelser og høytider har hatt i kirkens liv. Sakramentene og særlig dåpens sakrament sammen med kirkelige handlinger forrettet etter en felles liturgi har gjort at fokus med Guds handling for oss har overstyrt mangfoldet i tolkninger og levesett.

Forsonende mangfold i vår generasjon: Forholdet til den katolske kirke

Spørsmålet om hvordan kirkens enhet som et forsonende mangfold skal uttrykkes i vår generasjon har vært et svært sentralt tema både i de store dialogene med andre kirker og i Den norske kirkes egen drøfting. Reformasjonsjubileet har gitt anledning til å synliggjøre for hele verden at den klassiske splittelse mellom den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirkefamilien ikke er overvunnet til et forsonet mangfold, men fremstår som et forsonende mangfold der spiritualitet i form av bønnefellesskap, åndelig fordypelse i retretter og pilegrimsvandring, musikk, liturgiske uttrykk og ikke minst i diakoniens mange uttrykksformer, vises frem for hverandre og i verden. Den store forbønningstjenesten i Lund der paven og presidentene i Det Lutherske Verdensforbund, som inkluderte to kvinnelige biskoper som begge velsigner likekjønnede ekteskap, delte fredskys og forbønner – er et synlig tegn på denne utviklingen.

Forhåpentligvis kan vi også i vårt bispedømme i dette reformasjonsåret i alle fall manifestere vår enhet lokalt på samme måte som i Lund, ved storstilte felles bønnegudstjenester, gjerne med en pilegrimsvandring mellom de katolske kirkene og en av våre kirker i nærheten. De to reformasjonssøndagene med sosial handling som hovedfokus – skapelse og menneskeverd - ligger kanskje nærmest. Slike gudstjenester vil også i dagens Norge fremstå som inkluderende handlinger og vise frem det nye og mangfoldige Norge på en flott måte.

Forsonende mangfold i vår generasjon: Årets Kirkemøte

Årets Kirkemøte kan beskrives som et Kirkemøte der utfordringen om å utvikle Den norske kirke som et forsonende mangfold, på veien mot et forsonet mangfold, stod i sentrum i fire saker:

Den liturgiske musikken

For det første skulle en bli enige om hvordan den liturgiske musikken bedre kunne uttrykke den gudstjenestefeirende menighetens enhet gjennom gjenkjennelig liturgisk musikk, og derfor redusere det musikalske mangfoldet som vi har levd med - og mange har lidd under - de siste årene. Dette enhetsbehovet er styrket de siste tjue årene ved den økende mobiliteten i befolkningen. Dette gjør at folk kommer til gudstjeneste i flere kirker. Den store variasjonen gjør at både de som går sjelden i kirken og de som går ofte, mister gjenkjennelse og fremmedgjøringen øker. Det gjelder også generasjonen 18-30 som er av de mest mobile, og utsetter for en utrolig stor mengde påvirkninger og med få steder som uttrykker kontinuitet, rammer og tilhørighet.

Det store mangfoldet vi har hatt de siste 20 årene, gjør Martin Luthers motivasjon for å utvikle Den tyske messen, ganske så aktuell:

Det har vist seg at «hver og en lager sin egen messe; noen med gode og hederlige forsetter, andre derimot for å stikke seg frem og vise at også de kan sine ting og er i stand til å finne på noe nytt. Med den kristne frihet går det dermed slik at de fleste bruker den til egen lyst og fornøyelse, og bare noen få til Guds ære og til nestens beste....man må legge vekt på at friheten både står og skal stå i kjærlighetens og nestens tjeneste».

Han konkluderer:

«siden den denne ytre ordning ikke er en samvittighetssak for oss overfor Gud, og siden den samtidig kan være til nytte for vår neste, skal vi ut fra kjærligheten – slik Paulus lærer oss (Rom 15,5; 1.Kor 1,10) – strebe etter å være av ett sinn og så langt som mulig ha felles skikker og ordninger; liksom alle kristne har én dåp og ett altersakrament og ingen har fått noe spesielt for seg fra Gud».

Løsningen i Kirkemøtet ble å redusere antall serier til tre, og inkludere to tilleggsserier for fest og fastetiden. Imidlertid ble forslaget til den alternative, rytmiske og populærmusikalske serien ikke funnet god nok og ble sendt tilbake til Kirkerådet.

Dåpsliturgien

Den andre store saken var liturgien for kirkens viktigste enhetsuttrykk, dåpsliturgien. En omfattende høring og utprøving og en innstrammende læreuttalelse fra biskopen som ikke godkjente alternativer ved dåpsbønnen, la grunnlaget for et omfattende arbeid for å skape enhet blant ulike perspektiver på en luthersk dåpsteologi. Det var særlig tre kontroverser som måtte løses. Det ene var barneevangeliets plassering. Tilslutt ble beslutningen å flytte det tilbake til inngangen, for å markere at kirken lever ut Kristi ord om å invitere barnet til dåp.

Det var for det andre stor uenighet om den skulle opprettholde tradisjonen fra 1981 da Joh 3,16 ble introdusert i dåpsliturgien, som en del av inngangshilsenen. Diskusjonen avdekket mange ulike synspunkter, delvis teologisk begrunnet. Kirkemøtet valgte å gjøre det mulig å ha Joh 3,16 i liturgien, men ikke som et obligatorisk ledd. Med andre ord kan en frihet til to syn og to liturgiske praksiser innenfor en ellers strammere liturgi. En tilsvarende løsning ble valgt når det gjelder lystenning, som også er en nyere praksis i dåpsliturgien. Også her ble det argumentert langs ulike linjer, men løsningen ble at lystenning er mulig - men ikke obligatorisk.

Vigselsliturgien

Den tredje store saken var ekteskapsliturgien. Også her er det to forskjellige syn på ekteskapets teologi som er vokst frem i kirken det siste ti-året, basert på ulik vektlegging av Skriftens forståelse av samliv og ekteskapets historiske utvikling i kirke og samfunn. Et mindretall i Kirkemøtet fastholder kirkens klassiske syn på ekteskapet som en ordning bare for mann og kvinne. I denne striden er også innebygget en konflikt som minner om urkirkens konflikt om omskjæring, i den forstand at et mindretall mener at ulikt syn på ekteskapet ikke kan leve ved siden av hverandre i den samme kirken. De mener at dette spørsmålet er så sentralt i den kristne tro at det rettfærdiggjør å bryte ut av Den norske kirke og det sakramentale fellesskapet. Denne posisjonen har et samlet Bispemøte og et overveldende flertall i flere kirkemøter avvist. Den store utfordringen har vært hvordan vi skal uttrykke liturgisk, og i vedtaks form, at to ulike syn på ekteskapet lever ved siden av hverandre i Den norske kirkes sakramentale og organisatoriske fellesskap.

Bispemøtets flertall forsøkte i 2013 å løse dette ved å legge akseptering av likekjønnet ekteskap til en liturgi for velsignelse av borgerlig inngåtte ekteskap. Dette kunne åpnet for en løsning der Den norske kirke frasa seg den borgerlige vigselsmyndigheten. Forsøket ble avvist både av motstandere og tilhengere av likekjønnet vigsel, og Kirkemøtet klarte ikke å komme frem til noe vedtak i 2014. Bispemøtet så at det nye Kirkemøtet var nødt til å finne frem til en måte å håndtere saken på slik at en løsning kunne bli funnet. Inspirasjon ble hentet fra den økumeniske

bevegelse og deres konsensusprosess. Den er utviklet for å synliggjøre et forsonende mangfold på vei mot et forsonet mangfold. Metoden ble utviklet for å holde sammen ortodokse, protestanter - av alle avskygninger - og pentakostale kirker. Man mente at den politiske beslutningsmetoden gjennom avstemninger med flertall og mindretall ikke reflekterte kirkens måte å treffe beslutninger på. Nøkkelen ble å utvikle konsensusvedtak som reflekterer hele forsamlingens synspunkter, men fortsatt foretar valg av retning.

Bispemøtet utviklet vedtaket i tråd med dette. Den formelen kirkens læreorgan – Bispemøtet – fant frem til har vist seg bærekraftig både i møte med dem som ville ha en liturgi med reservasjonsrett for et mindretall – og for dem som ville sikre at det klassiske ekteskapssynet har en likeverdig plass i Den norske kirke i forkynnelse, liturgi og undervisning. Det var denne siste posisjonen som det store og kvalifisert flertall på Kirkemøtet besluttet.

Det hevdes at vedtaket er uklart og skjuler uenigheten. Virkeligheten er tvert om. Det uttrykker i formell form to hovedsaker:

- Uenighet om et bibelsk forankret ekteskapssyn kan inkludere likekjønnede ekteskap og dermed full akseptering av LHBT-personer, er ikke et bekjennelsesspørsmål.
- Det er mulig å ha to syn på ekteskapet i samme kirke og synliggjøre dette på alle nivåer i kirken.

Derav følger at min oppgave som biskop er å bidra til at de to ulike synene har rom og frihet i vårt fellesskap – slik man en gang aksepterte ulike syn på omskjæring og fant det forsonende fellesskapets pilegrimsvei.

Ny kirkeorganisering

Det fjerde saksfeltet er hele spørsmålet om hvordan vi skal bygge en organisasjon som speiler kroppsvisjonen av kirken med en enhetlig ledelse med rom for ulike roller, kompetanse og ressurser. I en luthersk kirke er dette ikke et bekjennelsesspørsmål, muligens med det unntak at all makt ikke må samles ett sted og på ett nivå, profesjon eller organ. Det er dette spørsmålet om lokal ledelse, arbeidsgiverorganisering og maktfordeling horisontalt og vertikalt dreier seg om. Her har vi enda ikke kommet frem til en løsning, men prosessen er etter årets Kirkemøte etter min vurdering inne i et mer konstruktivt spor.

I Borg bispedømme er vi vel plassert til å prøve ut måter å organisere en enhetlig, lokal ledelse innenfor de rammer Kirkemøtet har gitt. Denne prosessen hadde vært hjulpet dersom staten hadde gjort det en ansvarlig arbeidsgiver og ledelse gjør når organisasjonen står foran betydelige utviklingsprosesser som ikke er basert på sviktende inntekter, nemlig å smøre prosessen med noe romsligere økonomiske rammer. Dette har staten ikke gjort, snarere tvert om. Det betyr at det som kunne ha vært en konstruktiv kvalitetsforbedrende prosess nå blir farget av reelle nedskjæringsbehov – hos oss, noe strammere enn i 2016. Fortsatt klarer vi ved stor fleksibilitet hos medarbeidere, konstruktivt samarbeid med fagorganisasjoner og god ledelse i prostiene, å unngå oppsigelser og nedlegging av prestestillinger også i 2017. 9-10 stillinger i 2017 - i 2016 8 stilling – må innspareres ved hjelp av vakansestyring og fordeling mellom prostiene. Så får vi håpe at Kirkerådet gjør det staten burde ha gjort, nemlig å revidere fordelingsnøkkelen mellom bispedømmene i tråd med endret medlemstall og misjonell nødvendighet.

Kirken er håpstejn

Når Jesus ber om sine etterfølgeres enhet, er det for at verden skal ha tillit til at Jesus har åpnet veien inn til Guds favn for alle folkeslag, og at menneskene skal praktisere Guds kjærlighetsvisjon i nestekjærlighet og forvaltning av skaperverket. For å gjenta det jeg begynte med: Fryktsomme og utstøtte mennesker trenger kirken som håpstejn i et kulturklima noen hver kan bli skremt av. For å avslutte med rabbiner Sacks, fra bønnefrokosten i Washington: «Møter du mennesker som fiender, skaper du fiender. Møter du mennesker som engler, blir de engler». Norge trenger Den norske kirke som en slik kraft i samfunnet. Folk trenger kirken som håpstejn,. Da må vi ta inn over oss at verden er for sterk for en delt kirke.